

Poznámky UNHCR k testování DNA za účelem stanovení rodinných vztahů u uprchlíků

I. Úvod

1. V současné době se členské státy stále více uchylují k testování DNA¹ pro stanovení rodinných vztahů, na jejichž základě přijímají dotčené osoby na svá území za účelem spojování rodin.² Tyto testy se využívají v nejrůznějších situacích, v nichž se uprchlíci ocitají. Patří sem i situace, kdy uprchlíci pobývají v zemi, která vyžaduje testy u příbuzných, jež mohou i nemusejí být uprchlíky, a žádají, aby za nimi mohli přijet příbuzní z jiné země. Test může být uplatněn i v situaci, kdy osoby, jež samy nejsou uprchlíky, v zemi vyžadující testy žádají, aby za nimi mohli přijet rodinní příslušníci, kteří uprchlíky jsou. V jiných případech mohou být testy vyžadovány u rodinných příslušníků uprchlíků v zemi přesídlení, aby byl ověřen příbuzenský vztah, na který se odvolávali v rámci přesídlovacího programu.

2. Testování DNA má kromě konkrétních důsledků souvisejících s důvody, pro něž je vykonáváno, i vážné implikace pro právo na soukromí a jednotu rodiny. Ve světle stále rostoucího využívání testů DNA pro ověření rodinných vazeb v situacích, které se týkají uprchlíků, chce tato nota poskytnout vodítka ke dvěma základním otázkám souvisejícím s testováním DNA u uprchlíků: (i) obecné otázky, jak má být testování DNA prováděno, aby byla zajištěna důstojnost a lidská práva a (ii) zajištění příslušného principu jednoty rodiny v případě, že se testování DNA provádí za účelem ověření rodinných vazeb. Tento dokument nejprve vysvětluje, co je testování DNA. Dále uvádí důvody, pro něž se testování DNA provádí. Za třetí rozpracovává standardy související s jednotou rodiny v kontextu testování DNA u uprchlíků. A konečně shrnuje vodítka z předchozích částí dokumentu a vypracovává vodítka nová, která se stanou součástí komplexního stanoviska, jak by mělo být

¹ Testování DNA pro stanovení rodinných vztahů zavedly mnohé země, např. Dánsko, Francie a USA.

² Spojování rodin v tomto kontextu znamená obnovu jednoty rodiny mezi oddělenými rodinnými příslušníky v zemi vyžadující testy DNA, a to tak, že rodinným příslušníkům je umožněn vstup do země za účelem spojení se členy téže rodiny na základě existujících rodinných vztahů.

testování DNA prováděno při zachování důstojnosti a respektu k lidským právům a s plným respektováním zásady jednoty rodiny.

II. Testování DNA

3. Testování DNA je metoda molekulárního testování, která stanoví přítomnost či nepřítomnost konkrétní sekvence deoxyribonukleové kyseliny (DNA), která je dědičným neboli genetickým materiálem přítomným téměř v každé buňce lidského těla. Všechny buňky v lidském těle mají tutéž DNA. Testování DNA lze tudíž použít jako vědeckou metodu pro určení totožnosti osoby, a to na základě porovnání vzorků od této osoby. Také jej lze použít pro stanovení vztahů mezi osobami, a to na základě porovnání jejich materiálu DNA, jelikož všechny pokrevně spřízněné osoby mají podobnou sekvenci DNA. Vzorky buněk lze získat z krve, slin anebo vlasů té které osoby.

4. Využití DNA pro stanovení rodinných vazeb je k dispozici patnáct let. Jelikož testování DNA se omezuje na stanovení genetických souvislostí, provádí se především pro potvrzení vztahu mezi rodiči a dětmi, sourozenci, prarodiči a vnoučaty a mezi strýci a tetami. Vzhledem k jeho vědecké povaze jsou výsledky těchto testů chápány jako průkazné a nadřazené dokumentárním či jiným formám dokazujícím rodinné vztahy.

III. Testování DNA a právo na soukromí

5. Testování DNA může mít vážné důsledky v souvislosti s právem na soukromí, a to zejména ve dvou ohledech.³ Za prvé, jelikož DNA v sobě nese ty nejintimnější informace o jednotlivci, které se týkají samotné podstaty jeho dědičného fondu a identity, odebrání vzorků DNA pro získání těchto údajů může vést k porušení práva na soukromí, pokud nebude pečlivě vymezeno. Za druhé, existuje riziko, že osobní údaje získané ze vzorků DNA mohou být sděleny nepovolaným osobám, pokud s nimi nebude řádně nakládáno, nebudou patřičně uskladněny, případně likvidovány. Nevhodná ochrana osobních údajů může tudíž vést k porušení práva na soukromí osoby, která test podstoupila.⁴

6. Ačkoli mezinárodní zákony o lidských právech zaručují každému právo na soukromí, osobní čest a dobrou pověst a ochranu před svévolnými nebo nezákonnými zásahy či útoky, tato ochrana není absolutní.⁵ K "oprávněným zásahům" se nicméně lze podle Výboru pro

³ Viz Výbor pro lidská práva v: „Concluding Observations of the Human Rights Committee: Denmark“ („Závěrečné připomínky Výboru pro lidská práva: Dánsko“) CCPR/CO/70/DNK, 31. říjen 2000, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/3ae6b0654.html>: „Testování DNA může mít významné důsledky pro právo na soukromí dle článku 17 Úmluvy. Dánsko by mělo zajistit, že toto testování bude použito jen v případech, kdy je to naprosto nezbytné pro stanovení rodinných vazeb, na jejichž základě se vydává povolení k pobytu (čl. 23).“

⁴ Kromě toho, že na základě testu DNA lze určit totožnost osoby nebo potvrdit příbuzenský vztah, DNA obsahuje biologické informace, např. i o dědičných chorobách. DNA lze testovat i ze vzorků odebraných osobě bez jejího vědomí.

⁵ Viz čl.12 Všeobecné deklarace lidských práv z 10. prosince 1948, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/3ae6b3712c.html>; čl.17 Mezinárodní úmluvy o občanských a politických právech (ICCPR) ze 16. prosince 1966, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/3ae6b3aa0.html>; čl. 15 Úmluvy o právech dítěte z 20. listopadu 1989,

lidská práva uchýlit jen v souladu s legislativou a dalšími opatřeními, která budou podrobně vymezovat okolnosti, za nichž je zásah povolen, a přesně popisovat typy těchto zásahů.⁶ Zásah musí být dále „adekvátním prostředkem pro dosažení legitimního cíle, který by měl být v zájmu společnosti, měl by být přijatelný a musí být v souladu s ustanoveními a cíli ICCPR (Mezinárodní úmluvy o občanských a politických právech)“.⁷

7. Článek 23 ICCPR stanoví, že „rodina“ má právo na ochranu společností a státem.⁸ Uplatňováním tohoto základního lidského práva v souvislosti s uprchlíky mají státy legitimní zájem na tom, aby zajistily, že dojde k řádné identifikaci příslušníků uprchlických rodin, které o sobě prohlašují, že jsou vzájemně spřízněni. Dále je zde legitimní zájem bojovat proti podvodným praktikám, a přitom zachovat integritu procesu spojování rodin a účinně aplikovat článek 23 ICCPR. Jelikož testování DNA se provádí jako prostředek pro zachování jednoty rodiny a pro boj s podvodnými praktikami, lze jej považovat za nezbytný a vhodný pro zmíněné účely, a tudíž právně opodstatněný.

8. Nicméně pro ochranu před jakoukoli formou svévolného zasahování do soukromí musí být testování DNA pečlivě upraveno. Okolnosti, za nichž se testy provádí v kontextu doložení rodinných svazků, metody získávání vzorků DNA, extrahované údaje stejně jako opatření na ochranu údajů musejí být jasně předsány.

9. Podobně důležité je upravit způsob nakládání s údaji, které se ze vzorků DNA získají. Důvěrnost těchto údajů musí být vždy chráněna a sdělena pouze oprávněným osobám. Nakládání s těmito údaji a v případě nutnosti i jejich skladování musí být přísně upraveno na základě mezinárodních standardů o ochraně osobních údajů.

10. Osoby, u nichž je vyžadován test DNA, by měly stejně jako všechny ostatní osoby, jejichž souhlas je vyžadován, mít možnost se rozhodnout, zda souhlasí s provedením testu, či nikoli. V případě, že má test podstoupit dítě, tak by děti, které jsou zralé a dovedou formulovat vlastní názory, měly tuto možnost mít stejně jako opatrovníci dětí bez doprovodu a dětí oddělených od rodin. Aby mohlo být učiněno informované rozhodnutí, musí mít dotčená osoba k dispozici podrobnosti o testu, včetně informací o jeho důvodech, metodice, možných výsledcích a rizicích i dostupných možnostech ochrany osobních údajů. Také je třeba dané osobě objasnit důsledky odmítnutí testu DNA.

<http://www.unhcr.org/refworld/docid/3ae6b38f0.html>; čl. 8 Evropské úmluvy o lidských právech a základních svobodách ze 4. listopadu 1950, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/3ae6b3b04.html>.

⁶ Viz: Výbor pro lidská práva, General Comment No. 16: Article 17 (Right to Privacy), The Right to Respect of Privacy, Family, Home and Correspondence, and Protection of Honour and Reputation, 8. dubna 1988, (Obecná připomínka č. 16: článek 17 (právo na soukromí), právo na respekt k soukromí, rodině, domovu a korespondenci a ochrana cti a pověsti, 8. duben 1988) <http://www.unhcr.org/refworld/docid/453883f922.html>.

⁷ Tamtéž.

⁸ Viz také čl. 10 Mezinárodní úmluvy o hospodářských, sociálních a kulturních právech (ICESCR, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/3ae6b36c0.html>), který stanoví, že rodině by měla být poskytnuta „nejširší možná ochrana a pomoc“.

11. V souvislosti s výše uvedeným by měl úřad vyžadující testování zajistit, že dotčeným osobám bude poskytnuto před testem příslušné poradenství. Toto poradenství je nezbytné, aby si tyto osoby plně uvědomily, co test obnáší a jaké může mít důsledky; krom jiného např. možnost získání neočekávaných výsledků v rámci dlouhodobě vnímaných rodinných vztahů. Kromě poradenství před provedením testů je důležité i poradenství po testech, které může pomoci zmírnit emocionální či psychické trauma v případě neočekávaného výsledku a přispět ke snížení jakýchkoli potencionálních bezpečnostních rizik.

IV. Testování DNA k určení rodinných vazeb v kontextu problematiky uprchlíků

12. Existenci rodinných vztahů je třeba stanovit na základě důkazů. Důkaz může mít formu dokumentární či ústní. Vzhledem k situaci uprchlíků je třeba si uvědomit, že tito lidé často utíkají bez osobních dokumentů. Navíc v mnoha případech nejsou příslušné dokumenty o občanském postavení dotčené osoby vůbec vydávány. Proto vznikají situace, kdy může být příbuzenský vztah doložen jen ústním svědectvím na straně dotčeného uprchlíka. Proto by se měly jako první prostředek pro stanovení příbuzenského vztahu využít rozhovory s rodinnými příslušníky. Jsou-li k dispozici dokumenty, měly by být použity jako doplňující důkaz.⁹ Jelikož uprchlíci bývají často pod tlakem, aby dokumenty předložili, je třeba se postarat i o to, aby v této snaze nepodnikali žádné riskantní kroky. K těm může např. patřit zoufalá snaha dostat se zpátky domů a obrátit se na úřady země původu, která je ovšem vrhá do nebezpečí, že budou zadrženi, uvězněni či se dostanou do jinak nepříjemných situací.

13. V souladu s výše uvedeným se UNHCR domnívá, že testování DNA pro ověření rodinných vazeb může být využito jen v případech, kdy i po prozkoumání všech ostatních typů důkazů existují vážné pochybnosti nebo kdy existuje silné podezření, že důkazy jsou falešné a testování DNA je jediným spolehlivým východiskem, které prokáže nebo vyvrátí podvod.

14. V případech, že není pokrevní spřízněnost stanovena, nemusí tato skutečnost vždy znamenat, že byl spáchán podvod. Zde je třeba vzít v úvahu kulturní a sociální rozměry rodinných vztahů. V souvislosti s problematikou uprchlíků je třeba povahu rodinných vztahů chápat na základě sociálního a kulturního původu uprchlíka. UNHCR se také domnívá, že lidé budou méně inklinovat k tomu, aby nesprávně uváděli neexistující pokrevní spřízněnost, pokud si budou jisti, že osoby, jež vždy pokládali za členy své rodiny a dle toho s nimi nakládali, s nimiž si vytvořili silné osobní vazby, případně s nimiž je pojí vzájemná závislost, budou pokládány za rodinné příslušníky pro účely spojení rodiny.¹⁰

15. Zde můžeme poznamenat, že neexistuje univerzální, jediné vymezení pojmu „rodina“. Mezinárodní právo uznává celou řadu forem. Výbor pro lidská práva v souvislosti s článkem 23 ICCPR¹¹ připomíná, že pojem „rodina“ musí mít „širší“ interpretaci, aby zahrnoval

⁹ Je třeba připomenout, že po uprchlících nemá být za žádných okolností požadováno, aby se kvůli získání osobních dokumentů kontaktovali se zemí původu.

¹⁰ Viz UNHCR, *Policy and Procedural Guidelines: Addressing Resettlement Fraud Perpetrated by Refugees (Politické a procedurální směrnice: k otázce podvodů při přesídlení páchaných uprchlíky)*, březen 2008, k dispozici na adrese: <http://www.unhcr.org/refworld/docid/47d7d7372.html>.

¹¹ Článek 23(1) ICCPR: „Rodina je přirozenou a základní skupinovou jednotkou společnosti a má právo na ochranu společnosti a státu.“

všechny osoby, které jsou v kontextu chápání příslušné společnosti nebo státu vnímány jako rodinní příslušníci.¹² Výkonný výbor UNHCR ve svém závěru č. 24 (XXXII) o opětovném spojování rodin a č. 88 (L) o ochraně rodin uprchlíků také naléhá na jednotlivé státy, aby uplatňovaly liberální kritéria, když pro účely přijetí určují, kteří příslušníci tvoří rodinu, a to především s přihlédnutím k „podpoře úplného spojení rodiny“.¹³ Vymezení pojmu „rodina“ je tudíž třeba chápat tak, že vychází ze společenské praxe a kulturních tradic, které mohou určovat vzájemné vztahy, a z dlouhodobé emocionální závislosti a vzájemného přijímání takového vztahu.¹⁴ Liberální uznávání rodinných vztahů by mělo být uplatňováno proto, aby bylo zajištěno dodržování zásady jednoty rodiny.

V. Shrnutí klíčových vodítek pro testování DNA za účelem stanovení rodinných vztahů u uprchlíků

a) Přístup k testům DNA pro stanovení rodinných vztahů, který vychází z respektu k lidským právům a důstojnosti

16. Vzhledem k tomu, že testy DNA představují riziko porušení práva jednotlivce na soukromí, je třeba znovu zdůraznit nezbytnost přijetí všech opatření, která zajistí, že testování DNA využívané k ověření rodinných vztahů bude používáno jen jako poslední instance. Zároveň platí, že pokud existuje silné podezření, že osoba, která se dovolává existence rodinných vztahů, má v úmyslu se dopustit podvodu, a testování DNA je jediným spolehlivým prostředkem pro odhalení nebo vyvrácení podvodu, bude toto testování využito, aby pomohlo uskutečnit důležité cíle zajištění integrity příslušných programů.

17. Státy musí stanovit jasná kritéria, pokud jde o okolnosti, za nichž je testování DNA nezbytné pro určení rodinných vztahů, včetně přijetí v rámci spojení rodiny.

18. Přístup respektující lidská práva a důstojnost znamená, že testování DNA pro stanovení rodinných vztahů je upraveno tak, aby bylo zaručeno, že nebude docházet k diskriminaci a že nebude porušeno právo na soukromí.

¹² Viz: Výbor pro lidská práva, *General Comment No. 19: Article 23 (The Family) Protection of the Family, the Right to Marriage and Equality of the Spouses (Obecná připomínka č. 19: článek 23 (rodina) ochrana rodiny, právo na sňatek a rovnost manželů)*, 27. červenec 1990

<http://www.unhcr.org/refworld/docid/45139bd74.html> odst. 2: „Výbor poznamenává, že pojetí rodiny se může stát od státu, nebo dokonce i region od regionu daného státu v některých aspektech lišit, tudíž není možné dát tomuto pojmu standardní definici. Výbor nicméně zdůrazňuje, že pokud je skupina osob pokládána za rodinu dle zákonů a praxe některého státu, musí jí být poskytnuta ochrana, o které se zmiňuje článek 23.“ Ve své obecné připomínce č. 16 ke článku 17 IPCCR týkající se práva na svobodu před svévolnými či nezákonnými zásahy do soukromí, rodiny, domova nebo korespondence (viz poznámka č. 6) Výbor v odst. 5 říká: „Ve vztahu k pojmu „rodina“ cíle Úmluvy vyžadují pro účely článku 17, aby tento pojem získal „širší interpretaci, aby zahrnoval všechny osoby, které jsou v kontextu chápání příslušné společnosti nebo státu vnímány jako rodinní příslušníci.“

¹³ Viz také Závěr Výkonného výboru č. 9 (XXVIII), č. 84 (XLVIII) a č. 85 (XLIX).

Všechny závěry jsou k dispozici v „Refworld“ na adrese <http://www.unhcr.org/refworld/type/EXCONC.html>

¹⁴ Viz: UNHCR, *Note on Family Reunification (Nóta ke spojování rodin)*, 18. červenec 1983, k dispozici na adrese: <http://www.unhcr.org/refworld/docid/3bd3f0fa4.html>.

19. Výslovný a informovaný souhlas dotčené osoby je třeba získat ještě před provedením testu. V případě nezletilých, kteří jsou schopni formulovat vlastní názory, platí, že by měli být rovněž součástí rozhodovacího procesu, měli by mít možnost vyjádřit svůj názor a poskytnout svůj souhlas.¹⁵ Rodiče nezletilých dětí by měli poskytnout svůj souhlas před provedením testu u dětí. V případě dětí bez doprovodu nebo dětí odloučených od rodin je vyžadován souhlas opatrovníka. Je-li to možné, rodičům, kteří jsou odděleni od svých dětí, by mělo být umožněno s nimi komunikovat a rozhodnutí přijmout společně. Testování DNA u dětí by mělo být prováděno jen v jejich „nejlepším zájmu“.¹⁶

20. Testování DNA by mělo být prováděno kvalifikovanými pracovníky, kteří by měli dbát na zachování pravidel důvěrnosti.

21. Testování DNA pro stanovení rodinných vztahů by mělo předcházet poradenství zajišťované úřadem, který test vyžaduje. Toto poradenství před testováním by mělo dotčeným osobám poskytnout všechny související informace tak, aby tyto osoby mohly učinit informované rozhodnutí. Technické aspekty testu, důvod testování stejně jako důsledky odmítnutí se testu podrobit by měly být těmto osobám vysvětleny. Dotčené osoby by také měly být informovány o možnosti, že testy přinesou neočekávané výsledky. Tato praxe by mohla pomoci odvrátit potenciální rizika vznikající v důsledku emocionálního traumatu v případě, že výsledky budou neočekávané.¹⁷

22. V rámci poradenství před testováním, jehož podstatu tato nota vysvětluje, by měli být účastníci testů a další dotčené osoby vyzvány, aby zveřejnily své vztahy, které nejsou dle jejich vědomostí pokrevní, ačkoli jsou z kulturního pohledu pokládány za rovnocenné pokrevním vazbám. Zároveň by mělo být vysvětleno, že i tito rodinní příslušníci mají možnost se přidat k ostatním v rámci procesu spojení rodiny nebo přesídlení. Dotčené osoby by měly vědět, že pokud dojde prostřednictvím testu DNA k vyloučení příbuzenského vztahu, žádost bude s výjimkou velmi závažných polehčujících okolností téměř jistě zamítnuta.¹⁸

23. Poradenství před testováním by měli provádět kvalifikovaní pracovníci a mělo by být důvěrné. Dotčené osoby by měly mít dost času, aby si své rozhodnutí promyslely.

24. Úřad vyžadující test by měl zajistit, že negativní výsledky budou dotčeným osobám sděleny velmi citlivě a s ohledem na jejich emocionální a psychické zdraví. Je třeba rovněž zvážit jak tuto informaci sdělit, komu a v jakém pořadí. Situace těchto osob by měla být dále sledována a mělo by jim být poskytnuto poradenství i po testování, aby se odvrátila potenciální rizika. V případě negativního výsledku by měla existovat možnost provedení druhého testu, aby byla zaručena naprostá spolehlivost výsledků. V případě, že testování

¹⁵ Článek 12, Úmluva o právech dítěte.

¹⁶ Článek 3 Úmluvy o právech dítěte stanoví, že nejlepší zájem dítěte musí mít absolutní prioritu ve všech krocích týkajících se dětí. Viz také *UNHCR Guidelines on Determining the Best Interests of the Child (Směrnice UNHCR k určení nejlepšího zájmu dítěte)*, květen 2008, k dispozici na adrese: <http://www.unhcr.org/refworld/docid/48480c342.html>.

¹⁷ Např. dítě narozené v důsledku znásilnění, o němž manžel neví.

¹⁸ Viz poznámka č. 10.

DNA u osob, které jsou předmětem zájmu UNHCR, bylo provedeno s vědomím UNHCR, ve spolupráci nebo součinnosti s ním, a výsledky testů jsou důležité pro činnost UNHCR, je třeba zajistit protokol pro řádné formální předávání těchto výsledků UNHCR.

25. Sdělování výsledků testů DNA by mělo přísně zachovávat pravidla důvěrnosti. Pokud jde o organizaci, která provádí test, měla by sdělovat výsledky testů jen úřadu, který si testování vyžádal. Pokud jde o sdělování výsledků zainteresovaným stranám, výsledky by měl dalším stranám sdělovat úřad, který si testování vyžádal, a to pouze osobám, které se testu podrobily nebo, v případě dětí, rodičům či opatrovníkům, které vyslovily jménem dítěte souhlas s provedením testu. Kromě toho je třeba jakékoli další sdělování výsledků provádět jen se souhlasem osoby, která se testu podrobila, nebo, v případě dětí, rodičů či opatrovníků.

26. Pro účely ochrany osobních údajů a v souvislosti s ověřováním rodinných vztahů by neměly být ze vzorků DNA získávány žádné údaje kromě těch, které jsou nutné pro prokázání příbuzenského vztahu. Tyto informace by neměly být využívány k žádným jiným účelům (např. pro lékařské testy nebo kriminální vyšetřování) než k ověření rodinných vztahů.

27. Veškeré materiály související s testem by měly být za normálních okolností zničeny, jakmile je učiněno konečné rozhodnutí. Pokud je třeba je skladovat, měla by být osoba, která se testování podrobila, informována o důvodech a místě skladování. Ke skladování musí dát tato osoba svůj souhlas.

b) Jednota rodiny v případě uprchlíků a testování DNA

28. Testování DNA může být rušivé a může mít vážné negativní důsledky. Na druhé straně to může být jediná alternativa pro dosažení důležitých pracovních cílů. K jeho využití pro stanovení rodinných vazeb mezi uprchlíky by se mělo přistupovat velmi opatrně a soudně, jak je uvedeno v této nótě. Dokumentární důkaz, registrační záznamy, rozhovory s dotčenými osobami a další formy ověření rodinných vztahů by měly být za normálních podmínek prvotní a dostačující. Pokud důkazy celkově potvrzují předpokládaný vztah a pokud neexistují žádné vážné pochybnosti, měla by být využita výhoda pochybnosti.

29. I v případě, že test DNA vyloučí pokrevní spřízněnost, nemělo by to vést k závěru, že se jednalo o podvodný úmysl, neboť mohou existovat jiné důvody, proč dotčená osoba uvádí ten který příbuzenský vztah.

30. UNHCR podporuje liberální a široké vymezení pojmu „rodina“, které by umožnilo uprchlíkům zachovat jednotu jejich rodin, jak jsou zvyklí v zemi svého původu. Při úvahách o sjednocení uprchlických rodin je třeba brát ohled na sociální a kulturní normy společnosti, odkud uprchlíci pocházejí, jakož i na emocionální závislost a dlouhodobé přijímání deklarovaných vztahů.

31. Je-li testování DNA prováděno pro stanovení vztahu rodič-dítě, UNHCR doporučuje, aby se přistupovalo k provedení tohoto testu jen u jednoho rodiče, za normálních okolností

u matky. Pokud je potvrzen vztah matka-dítě, mělo by prokázané manželství¹⁹ stačit pro stanovení vztahu otec-dítě, aniž by bylo třeba, aby údajný otec podstupoval testy DNA.

c) Další úvahy

32. Testování DNA by nemělo zbytečně protahovat již tak dlouhé procesy spojování rodin. Náklady na testování DNA by měl nést stát, který tento test vyžaduje. Náklady spojené s testováním DNA vyžadovaným uprchlíky by mohly být prominuty z humanitárních důvodů anebo by alespoň příslušná vláda mohla zvážit možnost je refundovat.²⁰

UNHCR, červen 2008

¹⁹ Pro účely stanovení rodinných vztahů se toto týká i párů, které jsou zasnoubeny, které uzavřely manželství na základě zvykového práva anebo které spolu delší dobu žijí.

²⁰ Případně lze navrhnout, aby náklady na testy nesly v případě pozitivního výsledku příslušné úřady.